

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla Pécsett, a 2009. évi szeptember hó 18. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság a csalás bűntette miatt a **vádlott** ellen indult büntetőügyben a Somogy Megyei Bíróság B.33/2008/108. számú ítéletét az alábbiak szerint változtatja meg:

- a vádlott bűnösségét további 2 rb. a Btk.318.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel a (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő folytatólagosan elkövetett csalás bűntettében is megállapítja;
- a vádlott büntetését 4 (négy) év börtönre és 4 (négy) év közügyektől eltiltásra súlyosbítja;
- kötelezi, hogy a határozat jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül fizessen meg kártérítés jogcímén a **kft1** (B....., T..... utca 1. szám alatti székhelyű) magánfél részére 15.634.907 (tizenötmillió-hatszázharmincnégyezer-kilencszázhet) forintot és annak a 2003. évi szeptember hó 11. napjától a 2004. évi december hó 31. napjáig a mindenkori költségvetési törvény szerinti, a 2005. évi január hó 1. napjától a kifizetés napjáig minden naptári félév teljes idejére az érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamat, valamint az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal Dél-Dunántúli Igazgatósága Illetékjogi Főosztályának felhívására - az ott közölt időben és módon - 900.000 (kilencszázezer) forint le nem rótt illetéket; a **kft2** (N....., B..... utca 3/b. szám alatti székhelyű) magánfél részére 3.473.810 (hárommillió-négyszázhetvenháromezer-nyolcszázöt) forintot és annak a 2003. évi augusztus hó 26. napjától a 2004. évi december hó 31. napjáig a mindenkori

költségvetési törvény szerinti, a 2005. évi január hó 1. napjától a kifizetés napjáig minden naptári félév teljes idejére az érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamat, valamint az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal Dél-Dunántúli Igazgatósága Illetékjogi Főosztályának felhívására - az ott közölt időben és módon - 20.843 (húszezer-nyolcszáznegyvenhárom) forint le nem rótt illetéket, míg **magánfél1** (S....., Ú..... 18. szám alatti lakos) részére 11.000.000 (tizenegymillió) forintot és annak a 2003. évi december hó 31. napjától a 2004. évi december hó 31. napjáig a mindenkori költségvetési törvény szerinti, a 2005. évi január hó 1. napjától a kifizetés napjáig minden naptári félév teljes idejére az érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamat, valamint az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal Dél-Dunántúli Igazgatósága Illetékjogi Főosztályának felhívására - az ott közölt időben és módon - 660.000 (hatszázhatvanezer) forint le nem rótt illetéket;

- a **kft1** (B....., T..... utca 1. szám alatti székhelyű) magánfél polgári jogi igényének érvényesítését ezt meghaladó részében egyéb törvényes útra utasítja;
- az elsőfokú eljárásban felmerült 1.015.388 (egymillió-tizenötezer-háromszáznyolcvannyolc) forint büntügyi költségből a vádlott helyesen 500.000 (ötszázezer) forintot köteles megfizetni az államnak.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a vádlottat, hogy fizesse meg az államnak a másodfokú eljárásban felmerült 9.740 (kilencezer-hétszáznegyven) forint büntügyi költséget.

A vádlott az ítélet ellen a kézbesítéstől számított nyolc napon belül fellebbezéssel élhet.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyész a tényállás I. és II. pontjához kapcsolódó felmentő rendelkezés miatt, e körben a büntetőjogi felelősség megállapítása végett, továbbá súlyosbítás, hosszabb tartamú fő- és mellékbüntetés kiszabása céljából, míg a védő felmentés érdekében jelentett be fellebbezést.

A Pécsi Fellebbviteli Főügyészség átiratában, illetve a nyilvános ülésen jelen lévő képviselője útján az ügyészi fellebbezést változatlan tartalommal fenntartotta.

A másodfokú bíróság a jogorvoslatokkal megtámadott határozatot - a Be.348.§ (1) bekezdése alapján - az azt megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül.

Ennek során az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kismértékben, a Be.351.§ (2) bekezdés b) pontjának második fordulatában, illetve d) pontjában írtak szerint megalapozatlannak találta: az némileg hiányos, illetve a teljes ellehetetlenüléshez vezető fizetéseképtelenség időpontját érintően téves ténybeli következtetést tartalmaz. Mindezt a másodfokú bíróság - figyelemmel a Be.352.§ (1) bekezdés a) pontjára - az alábbi helyesbítéssel, illetve kiegészítéssel küszöbölte ki:

- Mellőzte a másodfokú bíróság a 11. oldal utolsó és a 12. oldal első bekezdését, valamint a 12. oldal 2. bekezdésének utolsó mondatát.
- Az **bt1.** a folyamatos szállítások következtében - mivel az átvett építőanyagok ellenértékét csak részben fizette ki - a 2003. évi július hó 31. napjáig összesen 55.321.429 forint tartozást halmozott fel a **kft1**-vel (továbbiakban: Kft1.) szemben.

Ezt követően, a 88991 számú nyugtával igazoltan már csak egy alkalommal teljesített: 2003. augusztus 5-én 10.000.000 forintot, azzal egy időben, hogy 8.227.520 forint értékben újabb termékeket vett át. Ezzel a göngyöltett tartozása 53.548.949 forintra módosult.

Az említett időpont után további teljesítés már csak a **kft1.** részéről történt, az 2003. augusztus 21-én és szeptember 11-én összesen 15.634.907 forint értékű árut bocsátott az **bt1.** rendelkezésére. Abban az időszakban, amikor a vádlott - részben a fentebb, részben pedig az elsőfokú bíróság által, határozatának 5-7. oldalain ismertetett követelések folytán - fizetéseképtelenségével, a betéti társaság gazdálkodásának teljes ellehetetlenülésével már nyilvánvalóan tisztában volt. Így azzal is, hogy e számlákat már nem tudja kifizetni, teljesítőképességének a hiányát azonban **tanú1** elől elhallgatta.

A szóban forgó áruk elfogadása és felhasználása kizárólag a betéti társaság gazdasági összeomlásának az elodázását szolgálta.

A tényállás I. pontjában írt cselekményével vádlott a **Kft.1**-nek 15.634.907 forint kárt okozott, mely nem térült meg.

- A tényállás II. pontjában írt cselekményekkel a vádlott a **kft2**-nek - ugyancsak teljesítőképessége hiányának az elhallgatásával - 3.473.810 forint kárt okozott, mely szintén nem térült meg.
- **sértett1** - a határozat 12. oldalának 4. bekezdésében írtak szerint - a 2003. esztendő második felében helyesen 2 millió forintot *meghaladó*, de 2,5 millió forintnál nem magasabb összegű kölcsönt nyújtott a vádlottnak.

- A tényállás I., II., III. és IV. pontjaiban írt cselekményeivel a vádlott összesen 33.608.717 forint kárt okozott, melyből 2.215.000 forint megtérült. A meg nem térült kár összege 31.393.717 forint.

A fentiek szerint helyesbített, illetve kiegészített tényállás most már mentes a Be.351.§ (2) bekezdésében meghatározott megalapozatlansági hibáktól és hiányosságoktól, az a vádlott védekezésével szembenálló részében is a bizonyítékok indokolt és okszerű mérlegelésén alapul.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a perrendi előírások megtartásával, s különösen - a Be.403.§ (3) bekezdésében írtak szerint - a hatályon kívül helyező határozatban megfogalmazott iránymutatásnak megfelelően folytatta le. Tényfelderítési kötelezettségének a lehetőségekhez képest eleget tett, annak hangsúlyozásával, hogy a történeti események maradéktalan feltárását több objektív körülmény is megnehezítette, illetve akadályozta.

A jelentős mértékű időmúlás mellett mindenekelőtt a vádlott közreműködésének a hiánya, az közelebbről, hogy az eljárás jelentős részét - mivel az első tárgyalást követően a tartózkodási helye ismeretlenné vált és a felkutatására tett intézkedések is eredménytelenek maradtak - a távollétében kellett lefolytatni. Már azután, hogy a vád tárgyává tett időszak építőipari beruházásai befejeződtek, így a 2003. augusztusi, illetve szeptemberi állapot felmérésére, a vállalt munkálatok készütségi fokának a pontos meghatározására csak korlátozottan nyílt lehetőség. Különösen úgy, hogy az **bt1.** iratanyaga hiányosnak, a könyvelése pedig felületesnek mutatkozott.

Az igen széles körben, nagy körültekintéssel foganatosított bizonyítás során az elsőfokú bíróság nem tévesztette szem elől a rendkívül terjedelmes, szerteágazó tényállásnak a büntetőjogi felelősség elbírálása szempontjából lényeges mozzanatait. Az ellentétes tartalmú adatokat részletekbe menő alaposítással vetette egybe, számot adva azok elfogadásának vagy elvetésének okairól. Ezzel az indokolási kötelezettségének eleget tett, azt magas színvonalon teljesítette.

Helytállóan foglalt állást a **kft1.** szerződés szerű teljesítését érintően, így abban a kérdésben, hogy az említett gazdasági társaság részéről - bevételeinek jogellenes növelése céljából - nem történt túlszámlázás. Az adásvételi keretszerződés alapján folyamatosan építési anyagot szállító **kft1.** számláit ugyanis - egyetlen kivételtől eltekintve - szállítólevelek támasztották alá, olyképpen, hogy a termékek átvételének döntő többségét a vádlott egyben az aláírásával vagy bélyegzőjével, esetenként mindkettő egyidejű alkalmazásával igazolta. Kifogást - a büntetőeljárás megindításáig - egyetlen esetben sem támasztott, éppen ellenkezőleg, a gyakori egyeztetések során a számlák tartalmi hitelességét mindenkor elismerte.

Ezzel összefüggésben teljességgel életszerűtlen lenne annak még pusztá feltételezése is, hogy a 49 lakásos társasház, föld- és pinceszinti üzletek, valamint teremgarázs generál-kivitelezésére szerződő vádlott mechanikusan, minimális ellenőrzés nélkül vállalt volna fizetési kötelezettséget. Ilyen gyakorlatról az építkezésen jelen lévő és a beruházás főbb részleteit figyelemmel kísérő személyek sem tettek említést.

Lényeges körülmény volt az is, hogy a **kft3.** a pénzügyi elszámolás keretében reá háruló feladatoknak eleget tett: a vállalkozói díjat - a teljesítés igazolását követően kiállított szakasz-, illetve végszámla alapján - mindenkor kiegyenlítette. A 2002. évi szeptember hó 27. és a 2003. évi szeptember hó 20. napjai között összesen 292.157.500 forint átutalásával, amely maradéktalanul megfelelt az épület hozzávetőlegesen 80-85%-os készültségi fokának. Ezt követően a befejezés költsége pedig már nem a vádlottat terhelte, az átadáshoz nélkülözhetetlen további pótmunkákat és szereléseket mások, alvállalkozók végezték el.

A **kft3.**-nak tehát a feljelentés megtételekor semmiféle fizetési kötelezettsége nem állott fenn a **kft1.**-el szemben.

E kérdésekben a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett az elsőfokú bíróság rendkívül meggyőző, logikusan kifejtett érveivel. Ahogyan abban is, hogy az ügy sajátosságai folytán az **bt1.** teljesítőképességének időbeli ellehetetlenülését naptárszerű pontossággal nem lehetett meghatározni. Döntően arra visszavezethetően, hogy a vádlott - a vizsgált időszakban - több, egyenként is jelentős költségvetésű kivitelezésbe fogott, melyek után kezdetben megalapozottan számíthatott a kiadásainak megtérülésére.

A 2002. augusztus 16-án aláírt vállalkozói szerződésben a felek a N....., P..... utca 1841/10. helyrajzi szám alatti társasház építési, szerelési és külső járulékos munkáinak díját 365 millió forintban, míg az **kft4.** megrendelésére elkészítendő N....., K..... utca 23. helyrajzi szám alatti lakóház alapozási és szerkezetépítési díját közel 84 millió forintban állapították meg. Mindez azt jelentette, hogy szerződésszerű teljesítés esetén a vádlott 2003 kora őszéig együttesen 449 millió forint bruttó árbevételt remélhetett. Még akkor is, ha az építőiparra jellemző körbetartozások folytán néhány részteljesítéssel kisebb-nagyobb késedelembe esik.

A cselekmény büntetőjogi értékelésekor fokozott jelentőséget kellett tulajdonítani a vádlott teljesítési *készségének*, így annak a körülménynek, hogy az egyre inkább felhalmozódó tartozásait hosszú időn keresztül, egészen 2003 augusztusáig igyekezett - akár csak részben - kielégíteni. Egyetlen adat sem utalt arra, hogy az üzleti kapcsolatainak a rendezése elől ekkor elzárkózott volna, éppen ellenkezőleg, tárgyalásokba bocsátkozott és kiutat keresett.

A 2003. évi augusztus hó 14. napján azzal, hogy az **kft4.**-el szemben fennálló követelését a **kft5.** részére engedményezte, s ekként ez utóbbi cölöpalapozási munkáinak 11,5 millió forintos díját teljes egészében megtérítette (nyomozati iratok

I/109. oldal). Kevéssel azután, hogy a festési munkálatokkal megbízott **tanú2** alvállalkozó 2003. június 30-án és 2003. augusztus 6-án kelt - együttesen közel 4,6 millió forint összegű - számláit is kiegyenlítette (nyomozati iratok V/793-797. oldal).

Hasonló megállapítások tehetők a **kft1.** vonatkozásában, mégis annak hangsúlyozásával, hogy ez esetben a folyamatos törlesztések mindössze a tartozások mérséklésére voltak alkalmasak. Ennek ellenére a 2003. esztendőben - különösen annak első felében - a vádlott még többször teljesített, *utoljára* augusztus 5-én 10 millió forintot.

Ekkor azonban a **kft1.**-el szembeni tartozása már megközelítette a 80 millió forintot.

Az elsőfokú bíróság által hiánytalanul számba vett elmaradásokat és fizetési nehézségeket ilyen megközelítésben kellett volna elemezni. Időrendben haladva először azt, hogy a **bt2.** már 2003. január 29-én felszámolási eljárást kezdeményezett az **bt1.** ellen, egy 4.034.070 forintra növekedett számlakövetelés miatt. Ennek kiegyenlítésére ugyan még sor került, mégis jelentős késedelemmel, végső soron a fizetéseképtelenség megállapítása és a felszámolás elrendelése után, 2003. július 1-jén. Mindeközben a **kft6.** felé a 2003. évi február hó 5. napjától hozzávetőlegesen 20 millió forint, a **kft7.** felé a 2003. évi április hó 13. napjától 1.020.797 forint, a **rt1.** felé a 2003. évi június hó 18. napjától 189.469 forint, míg a **kft8.** felé a 2003. évi június hó 27. napjától hozzávetőlegesen 10 millió forint összegű lejárt és nem vitatott tartozás vált ismertté.

Mindezekkel a vádlott is nyilvánvalóan tisztában volt.

Áttekintve és egybevetve most már a fentebb kifejtetteket, megállapítható, hogy a vádlott a teljesítési *képességének* a teljes összeomlását - az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően - a *2003. év augusztus hó első feléig* tudta csak elodáztatni. Azokat a fizetési nehézségeket tehát, melyek már a szóban forgó esztendő elejétől kezdődően egyre nagyobb súllyal a gazdasági ellehetetlenülés lehetőségével fenyegettek.

A jelzett időpontban az **bt1.** - a ki nem fizetett alvállalkozók mellett - legalább öt társaságnak tartozott, együttesen több mint 110 millió forinttal. Ellene felszámolási eljárásokat kezdeményeztek, olyat is, melyben a hitelezői igény nem térült meg.

A következőkes ítélezési gyakorlat szerint büntetőjogi felelősséggel tartozik az, aki teljesítőképessége hiányának a tudatában visszterhes megállapodást köt, és ezzel a halasztott fizetés reményében szerződészerűen eljáró üzleti partnerének kárt okoz (BH 2000/6., BH 2000/95. és BH 2003/443. számú eseti döntések).

A jelen ügyben erre 2003. augusztus közepétől kezdődően került sor. A **kft1.** 2003. augusztus 21-én és szeptember 11-én ugyanis további 15.634.907 forint értékű árut bocsátott az **bt1.** rendelkezésére, nyilvánvalóan azt feltételezve, hogy e vételár

kiegyenlítése, illetve a korábbi részteljesítések kiegészítése - a társasház befejezéséhez köthető bevételekből - meg fog történni.

Ezen túlmenően a vádlott 2003. augusztus végén a **kft2** nagykanizsai üzletében is több részletben vásárolt, e helyen együttesen 3.473.810 forint értékben, újra csak azzal, hogy az aktuális vételár kifizetésére két hét haladékot kapott.

Mindkét cselekmény közös sajátossága a vádlott rosszhiszeműsége volt, az a körülmény, hogy a teljesítőképességének a hiányát - noha azt bizonyosan felismerte - elhallgatta a szállítói elől. Ezért a fentebb megjelölt összegek erejéig, mivel a tévedésbe ejtett sértetteknek jogtalan haszonszerzés végett kárt okozott: a büntetőjogi felelőssége megállapítható.

Következésképpen az ezt célzó ügyészi fellebbezés megalapozott volt.

A tényállás I., II., III. és IV. pontjaiban részletezett - jogi megítélésüket tekintve mindenben egyező - cselekményeket a vádlott rendszeres haszonszerzésre törekedve valósította meg.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság vádlott bűnösségét - a tényállás I. és II. pontjaihoz kapcsolódóan - további 2 rb. a Btk.318.§ (1) bekezdésének I. fordulatában meghatározott és - figyelemmel a (2) bekezdés c) pontjára - a (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő, a Btk.12.§ (2) bekezdése értelmében folytatólagosan elkövetett csalás bűntettében is megállapította.

Ezt meghaladóan - a tényállás III. és IV. pontjai tekintetében - az elsőfokú bíróság már helytállóan következtetett a vádlott büntetőjogi felelősségére, felmentése ez okból szóba sem jöhetett.

E cselekmények minősítése mindenben megfelel az anyagi büntető jogszabályoknak.

A büntetőjogi jogkövetkezményeket befolyásoló tényezőket az elsőfokú bíróság nagyjából helyesen tárta fel, azok ismételt áttekintését döntően a bűnösség körének jelentős mértékű megváltozása tette szükségessé.

A vádlottal szemben - figyelemmel a Btk.12.§ (1) bekezdésére, valamint a Btk.85.§ (1)-(3) bekezdéseire - két évtől tizenkettő évig terjedő szabadságvesztés volt kiszabható.

Súlyosító körülmény a folytatólagos elkövetés, valamint a *kettőt meghaladó* bűnhalmazat. (Önmagában a bűnhalmazat - az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően - az aszperációra vonatkozó szabályok alkalmazása miatt e helyen nem

vehető ismételten figyelembe; az ugyanis ugyanannak a körülménynek a kétszeres értékelését jelentené.)

A cselekmények elkövetésekor a vádlott büntetlen előéletű volt, ezt nyilvánvalóan nem lehetett figyelmen kívül hagyni. Ennek súlyát azonban némileg csökkentette az életvezetésének kifogásolható jellege, az közelebbről, hogy utóbb több bűncselekmény miatt is felelősségre vonták.

E körben - a tényállás III. és IV. pontjával összefüggésben - helytálló a sértetti közreműködésre történő utalás, mivel a szóban forgó személyek a kölcsönök folyósításakor még a legalapvetőbb körütekintést is elmulasztották. Döntő és meghatározó nyomatéka azonban az időmúlásnak van, annak a ténynek, hogy a cselekmények elkövetése óta mintegy hat esztendő telt el, mely nem róható a vádlott terhére.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság - a bűncselekményeknek elsősorban az okozott kár együttesen 30 millió forintot meghaladó mértékére figyelemmel - a büntetési tétel alsó határához közelebb eső, de az elsőfokú bíróság által alkalmazottnál lényegesen súlyosabb fő- és mellékbüntetést szabott ki. Álláspontja szerint a szabadságvesztés, illetve a közügyektől eltiltás tartamának négy-négy évben történő meghatározása alkalmas a Btk.37.§-ában megfogalmazott célok eléréséhez.

A súlyosbításra irányuló jogorvoslati nyilatkozat tehát eredményesnek bizonyult.

A 2009. évi augusztus hó 13. napjától hatályos Be.335.§ (2) bekezdésének értelmében a bűncselekménnyel okozott kár megállapítása esetén - ezen összeg mértékéig - az előterjesztett polgári jogi igényt érdemben el *ke*ll bírálni. Ezért a másodfokú bíróság a Ptk.339.§ (1) bekezdése alapján kötelezte a vádlottat Kft1. vonatkozásában 15.634.907 forint-, a **kft2** esetében 3.473.810 forint-, míg **magánfél1** javára 11.000.000 forint kár megtérítésére.

A kamatfizetési kötelezettség a Ptk.301.§ (1) bekezdésén, az illetékfizetési kötelezettség pedig - figyelemmel a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 15.§ (1) bekezdésére - az 1990. évi XCIII. törvény (továbbiakban: Itv.) 42.§ (1) bekezdés a) pontján alapul. A vádlott a **kft2** esetében a kártérítési igényt azonnal elismerte, ezért e tekintetben az Itv.58.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti mérsékelt illeték számításának volt helye.

A Kft1. polgári jogi igényének érvényesítését a 15.634.907 forintot meghaladó részében a Be.335.§ (1) bekezdése folytán egyéb törvényes útra kellett utasítani. (Itt szükséges utalni arra, hogy **magánfél1** esetében az okozott kár összege - mivel a több éves elszámolási viszony minden részletre kiterjedő, ellentmondástól mentes felderítésére nem nyílt lehetőség - pontosan nem volt megállapítható. Ezért e vonatkozásban az elsőfokú bíróságnak a polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasító rendelkezése helytállónak mutatkozott.)

Az elsőfokú eljárásban 1.015.388 forint bűnügyi költség merült fel, döntően az igazságügyi könyvszakértő közreműködéséhez kötődően. Mivel a büntetőjogi felelősséggel érintett elkövetési érték a vizsgálat tárgyává tétthez képest jelentősen csökkent, a másodfokú bíróság a Be.338.§ (1) és (2) bekezdései alapján a vádlottat arányosan az említett költségek közel felének a megfizetésére kötelezte. A fennmaradó 515.388 forintot - a Be.339.§ (1) bekezdésében írtak folytán - az állam viseli.

A fentebb kifejtettek szerint tehát a másodfokú bíróság - a Be.372.§ (1) bekezdése alapján - az elsőfokú bíróság ítéletének a büntetőjogi felelősség körére, az alkalmazott jogkövetkezményekre, a polgári jogi igény elbírálására, illetve a bűnügyi költségre vonatkozó részét megváltoztatta.

Az egyéb rendelkezések törvényesek voltak, így azokat a Be.371.§ (1) bekezdése folytán helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség megfizetésére kötelezés a Be.381.§ (1) bekezdésén alapul.

A kézbesítés útján közölt ítélet ellen a vádlott - a Be.325.§ (2) bekezdésében írtak szerint - nyolc napon belül jelenthet be fellebbezést.

P é c s, 2009. szeptember 18.

Dr.Krémer László s.k. a tanács elnöke, Dr.Túri Tamás s.k. előadó bíró, Dr.Halász Etelka s.k. bíró